INSTITUTET FOR HISTORIE OG SAMFUNDSØKONOMI

BERETNING OM VIRKSOMHEDEN I 1950

Institutets ledelse.

Institutets styrelse består i henhold til grundbestemmelserne af lærerne i historie og samfundsøkonomi ved Københavns universitet samt chefen for Det statistiske Departement tillige med et mindre antal valgte medlemmer.

Den 11. februar 1950 afgik undervisningsminister, professor *Hartvig Frisch,* som 10. juni 1947 var indtrådt i Institutets styrelse, ved døden. Den 4. april indvalgtes daværende undervisningsminister *Julius Bomholt* i styrelsen.

Styrelsen bestod ved udgangen af 1950 af følgende medlemmer:

Professor, dr. phil. Erik Arup.
Fhv. undervisningsminister, rådsformand Julius Bomholt, M.F.
Nationalbankdirektør C. V. Bramsnæs.
Lektor, dr. polit. Hans Brems.
Professor, dr. phil. Aksel E. Christensen.
Departementschef E. Cohn.
Fhv. indenrigsminister Bertel Dahlgaard, M.F.
Professor, dr. phil. Astrid Friis, næstformand og kasserer.
Lektor, dr. polit. Jørgen Gelting.
Professor, dr. phil. A. Hald.
Lektor, dr. phil. Sven Henningsen.
Undervisningsminister, professor, dr. theol. Flemming Hvidberg, M.F.
Professor, dr. polit. Carl Iversen.
Finansminister, professor Thorkil Kristensen, M.F.
Fhv. minister Aksel Larsen, M.F.
Rigsarkivar Axel Linvald.
Professor H. Winding Pedersen.
Professor, dr. jur. & phil. Alf Ross.
Professor K. Skovgaard.
Kontorchef, lektor P. P. Sveistrup.
Kontorchef, lektor K. Vedel-Petersen.
Direktør for Foreningen „Norden", cand. mag. F. W. Wendt.
Lektor Kjeld Winding.
Professor, dr. polit. & oecon. F. Zeuthen, formand.

Forretningsudvalget har bestået af formanden, professor, dr. polit. & oecon. *F. Zeuthen,* næstformanden og kassereren, professor, dr. phil. *Astrid Friis,* professor, dr. polit. *Carl Iversen,* samt rigsarkivar *Axel Linvald.*

Tilsynet med det daglige arbejde er varetaget af Institutets sekretær og lederen for den historiske afdeling lektor, dr. phil. *Sven Henningsen* og lederen for den økonomiske afdeling lektor *Poul Winding.*

„Økonomi og Politik".

Institutets kvartalsskrift „Økonomi og Politik" er i 1950 blevet redigeret af Sven Henningsen og Poul Winding. Oplaget har i 1950 været 4.000, og til trods for stigende omkostninger er abonnementsprisen uforandret 8.00 kr. (for studenter 5.00 kr.). „Økonomi og Politik" er i årets løb blevet udvekslet med udenlandske tidsskrifter, ligesom det også efter anmodning tilsendes en række danske institutioner.

„Economic Conditions in Denmark", en lidt forkortet oversættelse af kvartalsoversigten i „Økonomi og Politik" over den økonomiske udvikling i Danmark, er ligesom i de foregående år blevet udsendt til 75 udenlandske historisk-økonomiske instituter, biblioteker m. v.

Det historiske arbejde.

Ledelsen af det *prishistoriske* arbejde er i 1950 blevet forestået af professor, dr. phil. Astrid Friis og medarbejderne bestod af: mag. art. Kristof Glamann, cand. mag. Elly Mogensen, stud. polit. Erling Olsen, cand. mag. Edit Rasmussen og mag. art. Kirsten Willerslev. Endvidere har professor, dr. phil. A. Hald deltaget i drøftelser om arbejdets problemer.

Materialeindsamlingen er på adskillige områder blevet bragt til afslutning i løbet af 1950.

Følgende *godsregnskaber* er gennemgået i årets løb: Frijsenborg 1777—1800 og Herlufsholm 1660—1705, mens der fra Tåsinge godsarkiv er gennemarbejdet en serie fabriksregnskaber som supplement til det tidligere indsamlede materiale fra Lindenborgs og Det kgl. privil. Bomuldsmanufakturs arkiver (spinde- og vævelønninger). Fra *Det kgl. Teaters* regnskaber er der indsamlet tekstilpriser 1767—1800. Gennemgangen af de kgl. *partikulærregnskaber* er ført videre fra 1713 til 1717 og indenfor samme arkiv er yderligere dronning Sophie Amalies regnskaber 1661—85 og Slotsbygningskommissionens regnskaber 1739—45 gennemgået. Endvidere er der taget omfattende stikprøver i *Søetatens arkiv. Asiatisk Kompagnis* journaler er gennemgået 1732—65 med henblik på sølvpriser og endelig er *de københavnske aviser* blevet benyttet ved en indsamling af vekselkurser og prisnoteringer 1759—1800 (Adressekontorets Efterretninger, Berlingske Tidende, Månedlige Statstidender).

Endvidere er der blevet påbegyndt en statistisk bearbejdelse af stoffet med henblik på materialets endelige opstilling i tabeller. Ikke mindst det sidste har været genstand for drøftelser mellem ledelse og medarbejdere og er resulteret i foreløbige opstillinger af tabeller over en række varepriser og lønninger. Den

endelige udformning af følgende tabeller er for tiden under udarbejdelse: vestindisk råsukker 1699—1754, valutakurser 1759—1800 samt københavnske prisnoteringer på en række vigtige konsumvarer 1759—1800.

Mag. art. *Kamma Struwe* har i 1950 fortsat arbejdet med udarbejdelse af manuskript til undersøgelsen af Dansk Asiatisk Kompagnis handel og dets financiering 1732—1772. Gennemgangen af det danske materiale er afsluttet, men under arbejdet er dukket en række nye problemer op, og Magister Struwe anser det derfor for nødvendigt at foretage studier i engelske arkiver og vil foretage disse i sommeren 1951. Cand. mag. *Erik Rasmussen* har ligeledes fortsat arbejdet med sin undersøgelse „Bidrag til belysning af Kurantbankens forhold til stat og samfund 1737—1773", men har ligeledes måttet udvide sine studier.

Dr. phil. *Sven Henningsen* har i 1950 fortsat arbejdet med undersøgelsen af vekselvirkningen mellem U.S.A. og Danmark med særlig henblik på den danske emigration. I 1950 er det bibliografiske arbejde ført til ende og gennemgangen af det trykte materiale indledt.

Under ledelse af professor, dr. phil. *Astrid Friis* har Institutet i slutningen af 1950 planlagt en undersøgelse af øxnehandelen i 16. og 17. årh. Det indledende arbejde er blevet udført af mag. art. *Svend Ellehøj*.

Det økonomiske arbejde.

Fuldmægtig cand. polit. *I. C. Hansen Møllers* afhandling om „Gummi" er yderligere blevet forsinket på grund af forfatterens optagethed af andet arbejde.

Sekretær, cand. polit. *Heinrich Larsen* har i 1950 fortsat arbejdet med sin påbegyndte undersøgelse over arbejdsmarkedsorganisationernes politik i forbindelse med overenskomstforhandlinger.

Sekretær, cand. polit. *Poul Erik Milhøj* har i 1950 fortsat undersøgelsen over lønstrukturen i Danmark.

Universitetsmanuduktør, cand. polit. *Knud Rasmussen* har i 1950 påbegyndt en undersøgelse over landbrugets økonomiske forhold på grundlag af Landøkonomisk Driftsbureaus regnskabsmaterialer. I løbet af året er der gennemført beregninger af varianser i forrentningsprocenten af bogførte værdier for 5-årene 1925—30 og 1930—35 samt opdeling af denne varians i varianserne mellem 1) år, 2) landsdelsgrupper, 3) størrelsesgrupper, 4) enkelte ejendomme samt 5) en restvarians. Tilsvarende beregninger er i gang for de næste 3 5-år. Endvidere er påbegyndt en sammenligning af forrentningsprocenten af handelsværdi og bogført værdi for de enkelte ejendomme for året 1948/49 med det formål at undersøge, hvilken af disse vurderinger der kan betragtes som det bedste udtryk for brugenes afkastningsevne. Endelig er der foretaget indledende arbejder til beregning af en empirisk produktionsfunktion for landbrugsejendomme.

Arbejdet med internationale forhold.

I 1950 har Institutet udsendt mag. art. *Erik Bachs* „Latin-Amerika", som ved årets udgang stort set var udsolgt.

Institutet har i det forløbne år haft forbindelse med bl. a. følgende udenlandske institutter, med hvilke der er udvekslet publikationer og tidsskrifter: Belgien: Institut des Relations Internationals i Bruxelles; Canada: Queens University; England: The Royal Institute of International Affairs i London, London School of Economics and Political Science, University of Cambridge, The Institute of Statistics ved Universitetet i Oxford; Finland: Utrikespolitiska Samfundet i Helsingfors; Frankrig: Centre d'Etudes de Politique Etrangère i Paris; Holland: Institut voor internationale Zaken i Haag; Norge: Chr. Michelsens Institut for Vitenskap og Åndsfrihet i Bergen; Rusland: Institut d'economie et de politique i Moskva; Sverige: Utrikespolitiska Institutet i Stockholm; U.S.A.: Foundation for Foreign Affairs i Washington, Council on Foreign Relations i New York, Yale University Library i New Haven, University of International Relations i Los Angeles.

I oktober 1950 deltog Institutets sekretær, dr. phil. *Sven Henningsen* i en konference for de europæiske institutter i Paris. Konferencen var arrangeret af Carnegie Foundation for International Peace.

Biblioteks- og registreringsarbejde.

Institutets bibliotek er i årets løb blevet forøget med ca. 200 bind.

Avisregistraturen, som Institutet fortsat har afleveret til Det kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket i Århus, Landsarkivet i Odense og Universitetsbibliotekets Fiolstrædeafdeling, er blevet videreført, og det samme gælder registraturen af udenlandske og danske tidsskriftsartikler.

Institutets finansielle forhold.

Institutet har i årets løb modtaget tilskud fra Staten og Gentofte kommune, fra Carlsbergfondet, Rask-Ørsted Fondet, Danmarks Nationalbank, Landmandsbanken, Privatbanken i Kjøbenhavn og Kjøbenhavns Handelsbank samt fra Overretssagfører L. Zeuthens Mindelegat og Den Hjelmstjerne Rosencroneske Stiftelse. Til registrering af dagblade har Institutet modtaget tilskud fra „Politiken" og „Berlingske Tidende".